АНТРАКС

Причинителят на антракс, ***Bacillus anthracis,*** е открит в мумифициран вълнест мамут, живял преди 32 хил. год. в Якутия - най-старите сигурни сведения за наличието на заболяване от антракс.

Антраксът е заболяване известно на хората от дълбока древност. Още тогава то е било широко разпространено в Древен Египет, Сирия и Гърция. В Библията е описан като петото или шестото наказание над Египет при изхода на евреите от там. Първоначално антраксът е познат като болест по копитните животни. Може да се смята, че той е упоменат в индийски текстове и в съчиненията на Омир и Вергилий. Древни арабски лекари го наричат „персийски огън“. В произведението Метаморфози Овидий го описва като „свещен огън“ (*Ignis sacer*). В Георгики, Вергилий изказва предположение, че хората се заразяват с болестта от болни овце. Според него е недопустмо да се одират умрели говеда. Вергилий пише, че не трябва да се стрижат болни овце и да не се ползва вълната добита от тях. В Естествена история Плиний Стари го нарича карбункул.

Сибирската язва е била широко разпространена в Средновековна Европа. На границата между първо и второ хилядолетие два пъти са избухвали епидемии от антракс. През 1607 г. на Стария континент избухва епидемия, по време на която умират около 60 000 души. В Америка антраксът се разпространява след населването на Новия свят от европейците. Сравнително наскоро през 1847 г. антраксът се появява и в Австралия.

Ежегодно на Земята боледуват 7800 - 9000 души. Антраксът е рисково заболяване в страни без или с минимално ефективни програми за обществено здраве.

ЕТИОЛОГИЯ

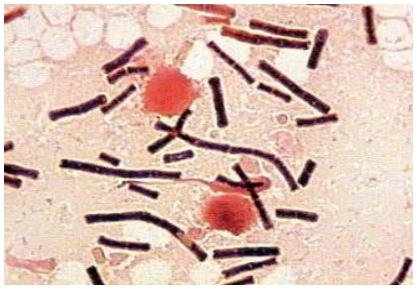

Заболяването се причинява от бактерията ***Bacillus anthracis***. Това е Грам-положителен неподвижен, пръчковиден микроорганизъм с размери 1,2 × 3 - 10 μm, образуващ ендоспори. Развива се при оптимална температура 35 - 36°C, но може да се размножава в температурен диапазон от 15 - 40°C.

В организма образуват капсули, а във външната среда – спори.

Bacillus anthracis е патогенен за всички видове селскостопански и диви бозайници, предимно тревопасни. Боледуват и всеядни бозайници и човекът.

Най-чувствителниса кози, овце, елени следвани от говеда, биволи, камили и еднокопитни. Свинете притежават известна устойчивост, но въпреки това боледуват от т.нар. гърлена форма на антракс. Човекът е по-слабо чувствителен от преживните и конете, но е по-възприемчив от свинете. В естествени условия птиците не боледуват. Хищните бозайници могат да се заразят след консумация на голямо количество заразено месо, но много хищници изглежда имат естествена резистентност към антракса.

Входна врата за причинителите на антракса са нараненатa кожа по открытите части на тялото и лигавците.

Дори и минимални лезии по повърхностния епител на кожата, конюнктивите, стомашно-чревния тракт и дихателните пътища са достатъчни за проникване и намножаване на микроорганизмите. В мястото на проникване спорите прорастват и бацилът започва да се намножава и заедно с това да отделя токсични субстанции..

ФОРМИ И СИМПТОМИ НА БОЛЕСТТА

В зависимост от начина на заразяване (чрез досег с кожата, вдишване или поглъщане на спори), болестта може да придобие една от следните форми:

Кожна форма

Инфекцията започва като пъпка, подобна на ухапване от насекомо. След 1-2 дни се развива във везикула, а после в язва (най-често безболезнена). Лимфните възли в конкретната област от тялото отичат. 20% от нелекуваните случаи завършват със смърт. Именно тази форма на болестта е наричана **синя пъпка** или **сибирска язва**.

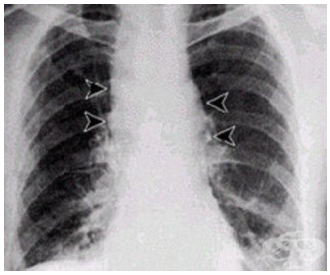

Инхалационна форма

В началото симптомите са като тези на настинка. След няколко дни се развиват в затруднено дишане. Тази разновидност на антракс обикновено завършва със смърт.

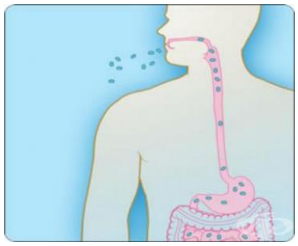

Стомашно-чревна форма

Първите признаци на болестта са повръщане и висока температура. Следват болки в корема, повръщане на кръв и тежка диария. Над 50% от случаите завършват със смърт.

ЛЕЧЕНИЕ НА БОЛЕСТТА

За лечение обикновено се предписват антибиотици. Лечението трябва да започне в началния стадий на болестта. Ако не се лекува, антраксът завършва със смърт.

ПРОФИЛАКТИКА

Най-лесния начин за предпазване е ваксинацията. Тя представлява три подкожни инжекции през две седмици, а след това три инжекции през половин година. Желателно е ежегодното ваксиниране.

Като зооноза антраксът представлява предимно ветеринарно-медицински проблем.

- Под **непрекъснат ветеринарно медицински контрол** трябва да се намират предприятията по преработка на животински суровини.
- **Отпадните** им **води** подлежат на ефикасна дезинфекция.
- Под **контрол** следва да се намират също **личното животновъдство**, клането и продажба на месо.
- **Умрелите от антракс животни** трябва да се изгарят или погребват дълбоко в земята, за да не са достъпни за месоядни животни.
- **Заболелите** от антракс хора се хоспитализират и лекуват в инфекциозно отделение.
- **Контактните лица** се подлагат на 8 дневно медицинско наблюдение и профилактика с атибиотик след консултация със специалист.
- **Извършва се крайна дезинфекция в огнището на зараза**

ДИРЕКЦИЯ «НАДЗОР НА ЗАРАЗНИТЕ БОЛЕСТИ», 2016